

„Събор на преселението“

сборник от научни статии, спомени, снимки и краеведски разкази, посветени на северодобруджанските българи и техните наследници, бе представен на седмото издание на Международния форум „Българско наследство“ град Балчик, Република България, 2021 г.

„Допускали сме грешки, защото не познаваме достатъчно историята си и достойно не сме се борили за националните си интереси“ бе лайдмотивът при откриване на Международния форум „Българско наследство“, в рамките на който бяха отбелязани трагичните 80 години от насилственото изселване на българите от Северна Добруджа, в резултат на позорната Крайовска спогодба.

По повод провеждането на Събора на преселението, организиран от Сдружение „Българско наследство“ и НЧ „Дора Габе-1940“ с. Дъбовик, по проект на МИГ „Балчик-Ген.Тошево“, излезе от печат сборник от научни статии, спомени, снимки и краеведски разкази в сто страници, озаглавен „СЪБОР НА ПРЕСЕЛЕНИЕТО“.

СБОРНИКЪТ съвместно издание на Сдружение „Българско наследство“ гр. Балчик и НЧ „Дора Габе – 1940“ с. Дъбовик, община Генерал Тошево, представлява отражение на тежките съдби в миналото на българите от Северна и Южна Добруджа. Сборникът посочва множество примери за силата на добруджанския дух, за съхранената българска идентичност, за опазването български език и вяра, за устойчивите празнични традиции, за многообразния фолклор. Дълбокото родолюбие на авторите, достигнали до факти, изследвания и отразяване на значими събития, ни прави естестве-

но горди.

Статиите в сборника „Събор на преселението“ ни запознават с ярки авторитетни личности: известния добруджански народен певец Иван Георгиев, когото Стоянка Първева, председател на НЧ „Дора Габе 1940“ и кмет на село Дъбовик, нарича „Голямото слънце на Добруджа“, а добруджанската изгълнителка Галина Дурмушлийска споделя: „Винаги когато съм го слушала, тогава и сега, си представям Слънцето – красиво, меко и топло. Той даде много красота и много сила на добруджанеца, личности като него топлят дните ни...“

На първо място е научният труд на проф. дн Венцислав Димов /СУ „Кл.Охридски“, Институт за изследване на изкуствата – БАН/ за колосалните изследвания на Райна Кацарова, която записва и нотира песни, прави първите теренни звукозаписи на българи, наследници на преселници, бежанци, мигранти, напуснали родните си места и заселени в Бесарабия, Северна Добруджа, Таврия. Тя изследва песните на преселници от Егейска и Вардарска Македония, Северна Добруджа, Бесарабия и Банат, за което изрази възхищението си и нейният ученик и последовател Николай Кауфман на първия и единствен фестивал на старата градска песен в Балчик през 1995 г.

Изследователският труд на доц. д-р Галя Петрова-Киркова /АМПТИ „Проф.Асен

Диамандиев“ Пловдив/ за песенния фолклор на „приселците“ в Добруджа включва много специфични елементи от бита и културата, повлияни от историческите събития. Тя дава нотирани интродукции на повече от 20 народни песни на северодобруджанските българи, посветени на коледуването, на лазаруването, на седянките, на любовната изгора, на хорото, на сватбите, на рода, на семейната трапеза, на различния селски труд /оран, копан, на сеитба, жътва/, на овчаря, турското робство и на войните, дълбоко засегнали и трагично вклинени в бита и паметта на всички добруджанци, което констатира доц.д-р Г. Петрова-Киркова при проучването си на селата Дъбовик, Овчарово, Кладенци, Нова Камена, Тянево и др.

Д-р Галин Георгиев от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей към БАН, представя ценна интересна информация за българите от Северна Добруджа в архивното наследство на големия български етнограф Христо Вакарелски, придружени от фототипни копия и скици, които ни дават нагледна, точна и подробна достоверна информация. Д-р Г.Георгиев също дебело подчертава основополагащите теренни проучвания на Райна Кацарова /сп.„Форум“ бр.5/2020 г./, Мария Велева, Сирануш Папаян-Таниелян и Христо Вакарелски, чиито изследователски пътища се пресичат в Добруджа. Д-р Г.Георгиев е пристрастен участник, но реалистичен, когато описва с.Дъбовик като център на десет събора на преселниците от Северна Добруджа, като място на много изложби, на кръгли маси, на издадени брошури и книги, в чест на родената тук голяма българска поетеса Дора Габе.

Д-р Галя Грозанова-Радева разглежда факти, свързани с документирания памет в архивите на културната дейност, събития и участниците в тях на преселниците от село Нова Камена, об-

щина Тервел, област Добрич. Времевият период, който обхваща представяната статия, е след преселването им от Северна Добруджа през 1940 г. Д-р Г. Грозанова – Радева разчита на архива на местното читалище от 1956 – 1984 г., където прави силно впечателително името и обществената дейност на Андрей Андреев, директор на местното училище и диригент на читалищния хор. За преселниците от с.Камана, Северна Добруджа / Румъния/, заселени в село Нова Камена /Шахинлар, Шахинларска община, Куртбунарска околия/, тя пише, че не се смесват с местното население и запазват самобитността на северодобруджанските народни традиции.

В краеведско изследване, Иван Жечев задълбочено представя Хаджиларския род, живял в Северна и Южна Добруджа /1830-2003/, срещайки ни с личността на поп Игнат Стратев – свещеник в църковния храм на град Балчик и в българската църква в Букурещ, оставил голяма следа в българската духовност. Във втора статия Иван Жечев пише подробно и за цялата тъжна одисея на фамилията Хаджиларски като се надява съвременните поколения да знаят истината за старите времена и да се поучат.

Много подробно, в трета статия, Иван Жечев е описал Господинския род като род на авторитетни личности и патриоти, чиито корени са от Одринска Тракия. Сборникът „Събор на преселението“ ни въвежда и в „Добруджанския въпрос“, благодарение на изследователския труд на д-р Йордан Касабов от Силистра, с представени негови кратки бележки от дискусиите по време на VI Международен форум „Българско наследство“ Балчик, Р.България, 2020 г.

Разказът „Питах ме за Румъния? Ще ти разкажа за България“ от неиздадената книга на Стоянка Костова Павлова „Бели сънища“ разкрива трагичните белези на живота на фамилия преселени

българи от село Черна, Северна Добруджа в село Нова Черна, Южна Добруджа. Малко хора знаят, че в българското село Черна, Северна Добруджа /тогава в Румъния/ е роден българският поет Панайот Черна, автор на текста на днешния румънски химн. В село Нова Черна пък е родена писателката Стоянка Костова Павлова, краевед по душа и сърце, с много книги за северодобруджанците, тя е деликатен продължител на Йовковата добруджанска проза. Радост за участниците в седмото издание на МФ „Българско наследство“ Балчик, 2021 г. бе възможността да се запознаят с писателката Стоянка Костова Павлова, специален гост на конференциите и дискусиите по история и литература. Ето последните силни думи от разказа и:

„...По-важно тогава беше да ти вземат земята. Най-важното.

Е, взеха я. Само, дете не знаеха, че ще е за по-малко от половин век. И ние не знаехме.

Какво са петдесет години...Прашинка, секундичка във времето. Но – памет има.

Баща ми доживя, когато я върнаха. Може да разбираме от земеделие, но вече не бяхме земеделци.

Преди да даде, земята взима.

Какво да и дадем, като имаме само две ръце... А те не стига-ат...Не стигат... Не стигат...“

И като кулминация на сборника можем да приемем богатия фото-

албум за дейността на Сдружение „Българско наследство“ Балчик от 2014-2021 г., както и сърцато написаните статии от Хаджи Георги Йовчев: „На гости при северните ни съседи“ / Румъния/ и „С дъх на маслини и история“ / Гърция/. Той споделя бликналите родолюбиви чувства, когато Сдружението тръгна на път за Конския Великден – Тодоровден /Тудорица, организиран от Лучия Костаче, Търговище, Румъния/ по линията Балчик – Констанца – Браила – Търговище – Букурещ, „за да усетим още веднъж силата на българския дух, съхранен през вековете“, да сме горди с банатския българин проф.Лука Велчов, който ни показва известни и забравени паметници на българщината в Букурещ, „за да си осветим още веднъж нещата, дадени от Живота, Природата, Историята и Любовта, които да подчертаят одухотвореността, съхранена през вековете“, пише авторът, прочувствен от българската история в Солун, Кавала, остров Тасос в днешна Гърция. В края на Сборника е обобщаващата статия „Кметът на Община Балчик – на посещение в Молдова, където в град Тараклия се открива пресклуб на БТА“. В нея се подчертава значението на ежегодните международни форуми „Българско наследство“, когато Балчик се превръща в Център на българската диаспора, под егидата на Община Балчик. В конференциите по история и литература стремежът за

опазване на българщината е най-дълбоко изразен. Акцентирано е върху темата на III Световна среща на българските медии „Политики на близостта“, проведена в Кишинев през 2017 г. Събитието засяга въпросите за образованието, за съхраняването на българския език, развитието на културата и туризма, които в своето изказване Максим Минчев – Директор на БТА определя, като „петата свобода“. Представено е откриването на пресклуб на БТА в град Тараклия, Молдова – „жизнено необходим за развитие на българската осведоменост“.

Похвално е, че всички медии и в частност вестник „Балчишки телеграф“, не скриват възхищението си от съхранената българщина в Молдова и я отразяват, прекланяйки се пред всички тях, българите от една малка България отвъд, която се оказва голяма и несломимия си дух, изконно трудолюбие и неподправено гостоприемство, въпреки бедността. Издаването на сборника „СЪБОР НА ПРЕСЕЛЕНИЕТО“ и целият организационен труд по провеждане на събора възпламеняват искрата на родолюбие и причисляват авторите на сборника и деятелите на събора към будителите и възродителите на българщината.

Геновева ПОЛИМЕНОВА Маруся КОСТОВА

АПТЕКА „ПОЛИН ФАРМ“
в комплекс „Форум“ - Балчик

Заповядайте при най-младите и най-любезни фармацевти сем. Русчеви!

РАБОТНО ВРЕМЕ:
Понеделник - Събота: 09:00-21:00 ч.
Неделя: 08:00-20:00 ч.

Тел: 0898 918 228